

Motion till riksdagen 2008/09:U238

av **Thomas Strand och Christer Engelhardt (s)**

Demokratisk utveckling i Demokratiska republiken Kongo

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att svensk utrikespolitik tydligt ska verka för en stabil demokratisk utveckling i Demokratiska republiken Kongo samt att Sveriges regering ska agera i EU för att förhindra pengatvätt av illegala medel från afrikanska länder i europeiska skatteparadis.

Motivering

Demokratiska republiken Kongo (DRK) är centralt placerat i Afrika. På grund av dess rika naturtillgångar, vattenkraft och rika kulturarv är landet en nyckel till välbefinnande i Afrika söder om Sahara. Samtidigt har DRK alltsedan självständigheten under 1960-talet präglats av instabilitet. Från mitten av 1960-talet leddes landet av diktatorn Mobutu. I samband med massakrerna i Rwanda kom en stor flyktingström av rwandier till DRK. År 1996 bröt ett grymt inbördeskrig ut i landet. Man beräknar att drygt fyra miljoner människor dött under kriget 1996–2003.

Folkmordet i Rwanda 1994 skapade en massiv flyktingvåg på runt en miljon människor som välldes in i DRK, och fortfarande bor hundratusentals flyktingar från Rwanda i skogarna i Nordkivu. I detta område finns Laurent Nkunda, en rwandesisk krigsherre från kriget 1996–2003 som fortfarande har sin trupp i Nord- och Syd-kivu. I detta område finns också rester av den milis som var ansvarig för folkmorden i Rwanda. Denna situation leder naturligtvis till stora spänningar. I januari 2008 arrangerade därför Amani Forum en fredskonferens i Goma, DRK (Amani Forum är ett parlamentarikerforum för länderna runt Viktoriasjön, grundat 1998).

När konflikten beskrivs av kvinnor som utsatts för våld och våldtäkter framträder två stora grupper. På ena sidan står en lös grupp makthavare som

Fel! Okänt namn på

stöttar Laurent Nkunda och starka aktörer – både från DRK och från väst – som tjänar stora pengar på att Nkunda smugglar mineraler från landet. På den andra sidan står de maktlösa i DRK, där våldtagna kvinnor är en mycket stor grupp. Våldtäkter genomförs i mycket omfattande utsträckning av utländsk milis men även av DRK:s egen armé. Våldtäkterna bryter ned moral och livsmod för offer, familjer och hela befolkningen i DRK.

Situationen för hela Afrika söder om Sahara skulle påverkas positivt om DRK hade kapacitet att själv förädla sina råvaror (metaller, gas, olja och skog) samt kunde etablera ett fungerande bankväsende, bygga bra vägar och utveckla de utbildningar som krävs. På ett seminarium om DRK som arrangerades i Stockholm, i februari 2008, sade ABB att Kongofloden rätt utnyttjad skulle ge elektricitet åt hela södra Afrika. En nyckel till välstånd i Afrika ligger i DRK.

1999 installerade FN:s säkerhetsråd en styrka i Demokratiska republiken Kongo (DRK) under namnet Monuc. Den har mandat att använda all nödvändig makt att skydda civila och förbättra säkerheten. År 2006 hölls nationellt val i DRK där Joseph Kabila vann.

Den kraftmätning som pågår i DRK, alltsedan kriget 1996, är en kamp om resurser och kan bli lika ödesdiger för Afrika som the Scramble for Africa på 1880-talet, när gränserna för dagens kartor ritades på konferensen i Berlin. Den interna korruptionen i landet är en stor del av problemet, och via denna försvinner ofantliga belopp ut ur landet. Pengar från detta slags korruption är bara en av tre former av så kallad dirty money, säger Nicholas Shaxson, journalist vid Financial Times, och räknar upp: 1) kriminella pengar från handel med knark, kvinno- och slavhandel och terrorism, 2) korrupta pengar och 3) kommersiella pengar som hålls undan skatt via skatteparadis. Shaxson menar i korthet att Afrikas dirty money tvättas till clean money i skatteparadis i väst. Skatteparadis är därmed en mekanism som gör korruptionen i Afrika möjlig.

Under över hundra år har DRK inte haft vare sig resurser eller kompetens att kontrollera sina egna naturtillgångar. Vinst från dess naturtillgångar är en grund för Europas välstånd. Det är hög tid att vi arbetar för att vinst och resurser stannar i DRK. Svensk utrikespolitik bör tydligare inrikta sig på att möjliggöra för DRK att behålla vinster inom landet och där investera dem i form av infrastruktur, utbildning och juridiska strukturer. Detta skulle ge stabila villkor för utländska investerare.

Sveriges regering bör i EU agera för att skatteparadis i Europa inte ska tillåtas att tvätta pengar från korrumperade ledare från Afrika och andra delar av världen. Det krävs en lagstiftning som innebär ökad kontroll och tydligare transparens.

Stockholm den 30 september 2008

Thomas Strand (s)

Christer Engelhardt (s)